

ШЫН

№ 204 (9279) Четверг, 1973 чылдың август 30 1925 чылда
ундизилеттинген Өртээ
2 көп.

АЖАП АЛЫШКЫННЫ ОРГАНИЗАСТЫГ ЧОРУДАР

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf of a book. The paper has a slightly textured appearance with some minor discoloration and faint, irregular brown spots, characteristic of old paper. There is no text or other markings on the page.

_____

_____

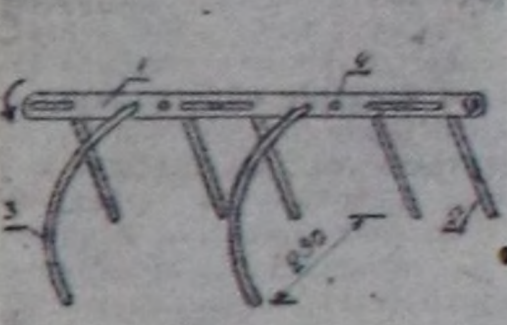

Чыдыпкан тараалары ажаарда күш-ажалдын бүтүрүчүлүгүн бекинет болгон чыдыпканын өзгөчөлүгү, механикалар тусуяй аргадарын ажыгап, мотоболонун тургужун шын таарыштырып ап турар. Казан кезинде аппаратында сын көдүрүчүлүгүн, а от ышмак тараа сынын деңир октаар тырыкчалар кылып алырга, мотоболонун эки ажаарына дуурагы болот. Тараа сыны көдүрүчүлүгүн кылып ап болот. Оларны 10—12 мм диаметриг кан сызырындак деңирин кылып алыр болгон кезинде аппаратынын динтеринин секцияларына ажаарлар-биле быжыгылап каар. Тараа сыны көдүрүчүлүгүн херекселдерини шын тургузуп алырга чутула. Бир эвес экин эрттир куду салыр алыр болза, олар черке каалапн чоруур ажаар болгон тараа сынын чыштыр база бээр. Мынчанган тараа сыны көдүрүчүлүгүн херекселдерин тургузуп тура, жатканын черге дээр-деңир хире куду-лаады алыры кончуг чутула. Мынча адаккы прудкилер алаан ыргайып, агил келир болгон экиметелди берген, дээр-деңир чеге дээр турар ажаар. А оон дучуу мындыг эвес: ол өрү бичин көдүрүчүлүгүн болгон доораланчак байдалды ажаар. Мынча кылып алырга, тараа сынын көдүрүчүлүгүн экинжир болгон кезинде аппаратынын иделетинг ажаарларын хан-дыар.

Чынып алган болгон шым тарааны ажаар турда тараанын массасы чангыс ай эвес келир. Чуге дээрге тараа сыны хой-биле эрте бээр болгон жомбайнын чамдык механизминин ажал үргөзгөн алаан улгатырылтар. Мынчанган механизминин ажал үргөзгөн алаан кыларар дие жатканын шигеин өрү тараанын көдүрүчүлүгүн алыр, а ийленчек трансформирин алаакы өзгө-йин пружиналык үстүгү өкөт-тин тараанын 10—15 мм хире хозалдыр иди алыр.

Экин эрттир чыдыпкан тарааны ажаар алырга, мотоболонун өзгөчөлүгү аппаратынын мурунуна 50—70 см турар кылар үндүр салып ааар. Мотоболонун дырбааштары планкалар чок ажаар болгон аткар 15—30 граву ийленчек турар кылар тургузуп алыр. Тараанын чынып алганы кайы хире болот, бүтүрүн ийленчөөн ол хире улгатырар ужурууг.

1972 чылда Алтайнын комбайнери эш Морозов чыдыпкан тарааны ажаарда комбайнин мотоболонунга ажы-лаар мындыг-ла нарын эвес дериги чогадып кылган.

Экцентриктер мотоболонун аде деригининг схемасы. 1—мотоболонун өзгө; 2—кол дырбааштын динтери; 3—немеде дини; 4—дээр.

Чыдыпкан тараалары ажаарда күш-ажалдын бүтүрүчүлүгүн бекинет болгон чыдыпканын өзгөчөлүгү, механикалар тусуяй аргадарын ажыгап, мотоболонун тургужун шын таарыштырып ап турар. Казан кезинде аппаратында сын көдүрүчүлүгүн, а от ышмак тараа сынын деңир октаар тырыкчалар кылып алырга, мотоболонун эки ажаарына дуурагы болот. Тараа сыны көдүрүчүлүгүн кылып ап болот. Оларны 10—12 мм диаметриг кан сызырындак деңирин кылып алыр болгон кезинде аппаратынын динтеринин секцияларына ажаарлар-биле быжыгылап каар. Тараа сыны көдүрүчүлүгүн херекселдерини шын тургузуп алырга чутула. Бир эвес экин эрттир куду салыр алыр болза, олар черке каалапн чоруур ажаар болгон тараа сынын чыштыр база бээр. Мынчанган тараа сыны көдүрүчүлүгүн херекселдерин тургузуп тура, жатканын черге дээр-деңир хире куду-лаады алыры кончуг чутула. Мынча адаккы прудкилер алаан ыргайып, агил келир болгон экиметелди берген, дээр-деңир чеге дээр турар ажаар. А оон дучуу мындыг эвес: ол өрү бичин көдүрүчүлүгүн болгон доораланчак байдалды ажаар. Мынча кылып алырга, тараа сынын көдүрүчүлүгүн экинжир болгон кезинде аппаратынын иделетинг ажаарларын хан-дыар.

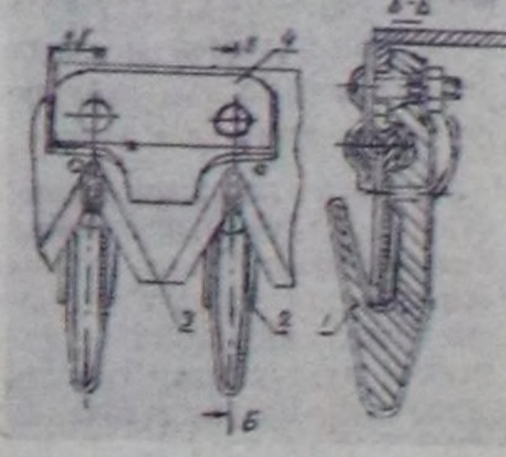
БОЛГАШАҢГЫ ДЕМСЕЛИ

дамычылары бооп келген болгон бозбуушан турар бис. Политиктиг байдалдын дүшүрүчүлүгүн чавырчыларын шегин байдалдын дүшүрүчүлүгүн алаарлар-биле быжыгылапн күзеп, идиеро чеп-сок бөдүренин соңсарды дээр шигиттарын туркуун турар бис—деп, эш Л. И. Брежнев Киевко бодуноч чугаа-зынга демдегезин.

Совет Эмелетинин болгон социализмге өскө-даа чурттарынын дагыгык политика-ны социализмге, агы тараа-ны биле быжыг тургужуг, интернационализмге политика болуп келген-даа, мындыг болуп ар-тар-даа. Ол политикаын тара-ны биле кол келетери — таарынын болгон делегейинг айным чок чоруун быжыгыла-рычче угалынышкын, бүгү чурттарынын болгон динтеринин хулаустарынын хос-талдагы шим чеге хос-тырылган, оларын хос-тал-газынче болгон хамаарышпа-чоручу, боттарынын сал-ым-чолуу боттары шигиттар-тор эргезиче кыканын хал-даар чорукка шигиттарын ойтур шавышкын боорн бо-лур дээрин социализмге куу-чууларын коммунистге база ажалын партипартиянын дугуручулары Крымга ужу-руушканынга демдегезин.

Социализмге дем каттыш-тырылган, бүгү автими-пе-

аппет салырда жатканын шим-чешкининг айы-биле дыр-бааштын динтери бурунгаар чайлай берген турар кылар херек. Оон соонда динтерин халбышка быжыгылап каар. Жатканын экцентриктерге мо-товболонун шак мындыг дуу-дуну деригези чолдак сытып тарааны ажаар алырынга ду-салаар.

«ЖВН-6» жатканын бозба-зырапгажыттыган болжам-жы. 1—дини; 2—дуур кезер пластина; 3—бис; 4—чы-пыр базар баскыш.

«ЖВН-6» ЖАТКАНЫН БИС БАЗЫТКЫНЫ

Чолдак сытып тарааны ажаарда, кезинде аппаратын таарыштырып ап чоруунга негеледе чайгаар-ла улгалы бээр. Кезинде аппаратынын хемчээли 0,1—0,5 мм ара-зынга доктаамап тургузарла, бис базыткынын (чурук 3) конструкциянын (1—дин, 2—дуур кезер пластина, 3—бис, 4—кызылгала баскыжы) өскерттирет. Базыткыны-нын соңгу таласы кезинде, азынган 28—30 мм хемчээ-ге, ханыны 10 мм ийи үт кы-лып ааар. Уттен каан кыды-ларын хандуур каар. Бис-биле негеледе кызылгаларын ара-зынга 0,1—0,5 мм хем-чээлдерин тургузуп алыры чуту-ла. Базыткынын шак ычар-зе кылып алырга, бистин көдүрүчүлүгүн кызыгаарла-тынар болгон чолдак сытып тараа кестиринге таарымчалыг алаар.

ЖАТКАНЫН АДААН ЭСКЕРТИРИ

Тарааны дорт кестирип турда, оон чолдак сытыпн мазан-биле кады жатканын платформанынга, кезинде ап-паралы-биле шикетин ара-зын-га тырты бээр. Тырылган та-раа массанын бекин 10 см чеге бээр, шенс ону алган октаар. Хей тараа массаны хенертен баарга молотилка ону эки бастырып шыдабайн баар болгон хей чидиринг алаа бо-лур. Чолдак сытып тараа ажаар ап тура, ону бодуру-баа чутула. Ону уаутикаарда, жатканын адаан (дучун), ке-линде аппараты-биле шикетин ара-зынга черин, өскерттип алыры ажыктыг.

«Нива» болгон «Колос» деп комбайннарда ол чүд чок, чаартып каан. А «Сибиряк» СК-3, СК-4 комбайннарда по-рожектерин ажы-агый бүрү-зүнге кылып ап болот.

И. ОЛДЫРЕВ.
«Сельхозтехника» рес-публика каттыжышкыны-нын септелге эргезилчиги кол инженер.

аразында чорудаларын им-перализмдин агы уде он агрессиялыг бөдүлтеринин күш деген шигиттарын чоруу-биле ол эптеп чок. Табынч — социализмге бол-гон коммунизмге чедикши-рининг тудуп тургузарын эрге-жек чутула негеледиз. СССР-нин табынча ымак-шыдыг политикаын оон бай-тап келгенинг бүгү дугу-зунда социализм болгон тай-бын аламыдан чарылбас, ту-лун дээрин делегейинг уу-старына бүзүрелдин-биле ба-дыткан келген болгон бадыт-кап турар.

Чамдык буркуз болгон «кедери» чонун үзгөдиг иде-ологтеринг бугурунун чуга-лап турарын ыштан, алам-бү-рү шигиттер тургузугуру куру-пелер биле табынч кожа-хел-бөө догунаашкын капта-дуганын бүгү тараа-ны биле хосгудерининг сорулгаларына шактык кадар эвес, харья-лаа ол сорулгаларын шигит-партиянынг дуураал дээрин В. И. Ленин айткан.

Табынч кожа-хелбөө догу-наашкын левонинг принципн хамыктын мурунда дагыны чуркелер аразында марья-лаадыг айттыргаларын шигит-партиянын аразын кылдыр юер чоруктан ойталарын не-ген турар. Ол иже бүгү иж-жорелетининг тере-ажы-ларынга дугуру турар комму-нист туруп болуп, ала-бү-рү системаларын чурттарын

ВДР-НИН ДАШТЫКЫ ХЕРЕКТЕР МИНИСТЕРСТВОЗУНУҢ ДЫҢНАДЫ

ХАНОЙ. (СЭТА). Контроль болгон хайгаарал талаа-ны биле Париз дугурулгалы-нын, делегей конференция-нын актызынын база бо чыл-дын паны 13-те калы кылган дынаагынын негеледерин хулуларын хулуонен деп, дынаагыга демдегезин.

Контроль болгон хайгаарал талаа-ны биле улустар ара-зын комиссияны Парижге чар-ган. Вьетнам талаа-ны биле до-кументтерде айтканын буга-гаар бодунон эрге, хулаа-ле-лерин ылап күдөдир ужу-руг деп, ВДР-нин даштыкы херектер министрствозунун дынаагында демдегезин.

Премьер-министрнин медеглели

ОТТАВА. (СЭТА). Профес-селлер биле демир-оруктар административизмдин аразын-да чугаалажышкынынга чок-коку уде дугурулгала чедип ачылмаш болгон демир-орук ажалын аразынын бүгү-нүгү ажал сокардыкынын шеге-вес болза, ол айттыргы чуга-лаажып, эргежок чугула хемелтерин алыр даш парла-ментинин хуралын чыдырар алаар деп. Канаданын пре-мьер-министри П. Э. Трюдо медеглени.

Н. ТАНАМАНЫН СССР-ГЕ КЭЭР ДЕП ТУРАРЫНЫН ДУГАЙЫНДА

ТОКИО. (СЭТА). Бодуу Совет Эмелетинге бээр деп турарыга хамаарышгы Япо-ниянын премьер-министри К. Танака «И-Би-Эс» теле-команияга интервью берген. Чугаалажышкынынга ния тала билишканын болууну чедип алыры бодуу ужу-руг деп, К. Танака медеглени.

Ол чутула чугаалажышкы-нар болуп, мынчанган Совет Эмелетинге хайгаалаарга хамаарышгы баш бурунгаар калды-бир негеледе тургузар күзеп бисте чок. Бистин СССР-биле харааалаарымыс чугу-бур айттыргалары-лаа боз, дээрн деңирге бодуу ол чугаалажышкынынга тур уде хамаарышкын тур дээр септик меде чок деп, К. Та-нака чугаалаар.

Харылааларын кабарта-рынга, экономика харылаа-ларын иделкейжидеринге бол-гон табынч кероо чарымыга бодуулар хире-тергеи-биле эргежок чутула байдалды тур-гузары ийи талаагы нияты кузели бооп турар деп, премьер-министр медеглени.

Табынч кероо чарыин, дем каттыштырып ажыдаар арга чок деп болбас. СССР-нин экономика талаа-ны биле саял-даан чедип төлөөлөтүн ийи-аа ам иделкейинг хараа-жы көрүрүчү үе-чалаада деп, К. Танака медеглени.

Индыг болгонда, экономика талаа-ны биле дем каттышты-рып ажыдаарын дугайы-лаа айттыргы болгон табынч кероо чарынын айтты-рыгы тус-түе шигиттарын сатышкын К. Танака көргү-жөй деп, премьер-министрия ол медеглени табылбараал, Кюдо цусу агентиле айт-кан.

Мурну Вьетнам Респу-бликанын Революстур тур чаа-зын контрольдап турар ра-йоннарында чон табынч амылды мылып турарлар. Бом-балар, снарядтар-биле өңгар-ландыр дүшүкүлөп наапкан шөлдерде ристи тарып, чаа

Социализмдин удуралык-чылары чаа, социализмге шим-чешкининг агы уде он агрессиялыг бөдүлтеринин күш деген шигиттарын чоруу-биле ол эптеп чок. Табынч — социализмге бол-гон коммунизмге чедикши-рининг тудуп тургузарын эрге-жек чутула негеледиз. СССР-нин табынча ымак-шыдыг политикаын оон бай-тап келгенинг бүгү дугу-зунда социализм болгон тай-бын аламыдан чарылбас, ту-лун дээрин делегейинг уу-старына бүзүрелдин-биле ба-дыткан келген болгон бадыт-кап турар.

Чамдык буркуз болгон «кедери» чонун үзгөдиг иде-ологтеринг бугурунун чуга-лап турарын ыштан, алам-бү-рү шигиттер тургузугуру куру-пелер биле табынч кожа-хел-бөө догунаашкын капта-дуганын бүгү тараа-ны биле хосгудерининг сорулгаларына шактык кадар эвес, харья-лаа ол сорулгаларын шигит-партиянынг дуураал дээрин В. И. Ленин айткан.

Табынч кожа-хелбөө догу-наашкын левонинг принципн хамыктын мурунда дагыны чуркелер аразында марья-лаадыг айттыргаларын шигит-партиянын аразын кылдыр юер чоруктан ойталарын не-ген турар. Ол иже бүгү иж-жорелетининг тере-ажы-ларынга дугуру турар комму-нист туруп болуп, ала-бү-рү системаларын чурттарын

Чугаалажышкынын баштайгы үе-чадазы

ДАМАСК. (СЭТА). КНО-нун чингине секретары К. Вальд-хаймга баштапкан, оон Да-маскка барган талалары биле САР-нын премьер-мини-стрининг орааклыктын болгон даштыкы херектер министр А. Х. Халдан баштаан сирий талаларын аразынга ала-бан хуурунда чугаалажыш-кынын баштайгы үе-чада-зы доогула.

Чоокку Чен чук айттырын «иренип көөр даш агы ха-рыскалыг уде КНО-нун өмүзүндө Сирияга алаан хуурунда он баштай келген ала-чорун бо деп, журналис-тер-биле чугаалажыш-кынын баштайгы үе-чада-зы доогула.

Оруктуң чартынын эрткен

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Орби-тага укар космос станцияны «Скайлифт» ужуушкуну үргүлчүлөп турар.

Августун 27-де космонавты-лар Лусманын, Гэрриотун болгон Бивинг ук станцияны ужуушкуну кылып чоруу үзгөдиг чартын кезин —29 хонук 18 шак эртеп. Ийчан эшпак Черин 429 долгандыр ушкан.

Ол хуунуң негелединге хол-баштыр шигинде айылынын баштайгы чартынын чам-дык тунелдерин үзгүдиг.

Космонавтылар деңир чок апарган чоруу байдалга бу-рун-биле тагыча берген болгон оларын байдалы чо-гумчалыг чоруу турар. Ужу-лгусурун баштайгы ху-перинде экилжик могап чо-раан, мынчанган Хуун хай-гаарынын программанын күдөдир хожууда-лаа, кос-монавтылар ол программаны хуунуң-не ажыр күдөдир ту-руу.

Черин бодуу курлаары-рын шигинде тос үе-чада-зы эрттирген. Алаа чер бөмбү-р-эзон 125 денискаарын чу-рукка тырттырган. Ам дай-гааралар кыларын ара со-кардып каага-даа, бир недела хире үе эртеге оларын ула-мычыл эгезин турар ужуру-богон ужуушкуну доогу-зуге чедир баа 17 мынд

МАОИСТЕР ДЕКПИП ТУРАП

ДЕЛИ. (СЭТА). «Хиндустая таймс» созуу кыдыг удуртук-чуларын Индияга удуу хора-дыг акыл-чорудугаларын сой-галаан чаа-чаа барымдалар-ын көргүзгөн.

Индиянын дага аймактар чурттан турар деңс-жорелде чуртта кыч-чонунг чертеринде дүр-жок үзгөдиг чамдыг организацияларын Пенан дегип турар. Уймозчилер кыдыг сургажыларын дугу-рулгалар-биле шегин ботте-тулга-биле шегин Нагаленд дегип чамдык деңс-жорел-динг дага чонунга Индия-га удуу күзгөсү хууластарын агаар бөмбүлестерин дуура-ны биле Кыдылат онтап дугу-ру-теп илерден деп, созуу би-жон. Пенан радиоу индий ижерилерин чоруу турары-нын дугайында медеглени уймозчилерге дагыны бер-ип турар. Дүржок ижер-терин база бир удуртукчу Т. Муйла дээрн Пенкисе-кап-даа чыл турган деп, со-зуу медеглени.

аналдарын тудуп, дамбаларын кылып турар.

ЧУКУНТА—Куангыч можда мелиорация ажылы-дыр.

ВИА—СЭТА-нын фотогу.

базыг болуп, бирөөн өскө-лөп немешкан, үеин тодар-тай байдаларын дүшүрү-кайы-бир хевирин мурунче ийи үзгөдиг. Делегейин дүшүрүчүлүгүн байдалы чам-дык турар уде империа-лист кол күженишкын иде-ологтү хараакчы үзгөдиг-лерин чорудырычче ула-ды-рып турар. Автнкомунист пропаганда социализмге күр-несерин дем каттыштыр-газын чарылдырычче, на-ционалы үзгөдиг-лерин, социализмге «национал-но-мунист» вариантиларын, «социализмге национал мо-делдерин» неутерелириче улаган.

Идеологтү демселдин айт-тыргалары күрүлөр аразы-нда чугаалажышкынынга чугуу болбас ужурууг. Иямы-бур тургузугуру куру-пелер биле табынч кожа-хел-бөө догунаашкын принциптерин чайгалып чок камгалаышкан. Совет Эмел-етин, социализмге дем каттыш-тырылган өскө-даа чурт-тары делегей байдалында те-дин ахтанга чаагы өскер-ликчилер о-за-да хевор быжыгылашкын турарын чедип ап турар. Табынч болгон кы-жорелетининг социал деп-нелген даш ол демселге деңиринг партияны долгандыр сирий каттышкан совет улу-стун шуугуру куш-ажымы, оларын бекке медегледи чоруу, СЭП-нин XXIV съезди-нин шигиттерин амыды-ралга бургуу-биле ботталы-лар дээр оларын шигиттер чоруу удуу ролю ойнаар ужурууг.

Ф. РЫЖЕНКО,
профессор,
(«Правда» созуудан).
